

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 13CoPs/1/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5422200898
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 02. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Zuzana Štolcová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2024:5422200898.1

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Zuzany Štolcovej a členov senátu JUDr. Márie Dubcovej, JUDr. Jána Burika v konaní o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony A. B., B. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom XXX XX C. XX, zastúpenej procesným opatrovníkom D. E. F., G., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom F. XXX/X, XXX XX H., za účasti v odvolacom konaní 1/ Krajskej prokuratúry Žilina, so sídlom Moyzesova 20, 011 04 Žilina 1, 2/ I. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom XXX XX C. XX, t.č. bytom XXX XX C. X a 3/ Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím, so sídlom Račianska 153, 831 54 Bratislava 35, a to komisárky pre osoby so zdravotným postihnutím JUDr. Zuzany Stavrovskej, o odvolaní A. B., procesného opatrovníka, komisárky pre osoby so zdravotným postihnutím, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu Námestovo č.k. DK-6Ps/5/2022-716 zo dňa 9. novembra 2023 z r u š u j e a v r a c i a vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom okresný súd výrokom I. obmedzil spôsobilosť A. B., nar. XX.XX.XXXX na právne úkony tak, že nie je spôsobilá

- rozhodovať o svojej liečbe a o poskytovaní zdravotnej starostlivosti a o svojom umiestnení do zariadenia poskytujúceho zdravotnú alebo sociálnu starostlivosť,
- konať pred štátnymi orgánmi, orgánmi verejnej správy a samosprávy,
- disponovať s finančnými prostriedkami nad sumu 500,- Eur mesačne,
- nakladať s hnutelným majetkom s nadobúdacou hodnotou nad 500,- Eur/jedna hnutelná vec,
- nakladať s nehnuteľným majetkom, uzatvárať zmluvy majetkoprávnej povahy, najmä kúpne zmluvy, darovacie zmluvy, zmluvy o pôžičke, resp. úvery, zaväzovať sa k ručeniu.

Výrokom II. ustanovil A. B., nar. XX.XX.XXXX za opatrovníka I. B., nar. XX.XX.XXXX, ktorá je oprávnená a povinná za A. B., nar. XX.XX.XXXX robiť právne úkony a vybavovať jej záležitosti v rozsahu, v ktorom je A. B. obmedzená v spôsobilosti na právne úkony a je povinná vždy k 30.06. a k 31.12. každého kalendárneho roka podávať súdu správu o opatrovankyni a o nakladaní s jej majetkom.

Podľa výroku III. štátu náhradu trov konania nepriznal.

Výrokom IV. rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

2. V odôvodnení napadnutého rozsudku, a to v odsekoch 1. a 2. okresný súd poukázal na podaný podnet prokurátora Okresnej prokuratúry Dolný Kubín dňa 22.07.2023 na začatie konania podľa § 231 CMP, v ktorom uviedol, že v rámci výkonu prokurátorského dozoru vo veci vedenej na okresnej prokuratúre pod sp.zn. 1 Pn 145/22/5503 bolo Okresnej prokuratúre Dolný Kubín doručené uznesenie povereného príslušníka Obvodného oddelenia PZ Dolný Kubín, Okresného riaditeľstva PZ v Dolnom Kubíne, ktorým odmietol vec podozrenia zo spáchania prečinu nebezpečného prenasledovania podľa § 360a ods. 1 písm. c) Trestného zákona. Predmetné konanie bolo vedené na základe trestného oznámenia A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. XX. Z obsahu vyšetrovacieho spisu je zrejmé, že oznamovateľka je v evidencii psychiatrickej ambulancie A. J. od roku 1990, kedy bola hospitalizovaná v PL-Sučany so záverom

Paranoidná psychóza a opakovane bola hospitalizovaná v ÚNV Ružomberok v rokoch 1994, 1996, 1998 a 1999, pričom na poslednú kontrolu sa dostavila v mesiaci 08/2005 a odvtedy nie je psychiatrickej ambulancii o menovanej nič známe. Zo správy Okresného súdu Dolný Kubín vyplýva, že voči A. B. nebolo na tomto súde vedené konanie o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, pričom ani lustráciou v systémoch dostupných súdu nebolo zistené vedenie takéhoto konania na niektorom zo súdov v SR. Vzhľadom na uvedené sú splnené všetky predpoklady na to, aby súd začal konanie o spôsobilosti na právne úkony A. B. podľa § 231 písm. a) CMP bez návrhu a k nemu pripojené podania A. B. adresované okresnej prokuratúre, ako aj správu Psychiatrickej ambulancie Dolný Kubín a oznámenie Okresného súdu Dolný Kubín zmieňovanú v podnete.

3. Okresný súd v odsekoch 3. a 4. odôvodnenia napadnutého rozsudku uviedol obsah podania A. B. doručeného mu dňa 17.08.2022, označeného ako „Oboznámenie súdu o nových skutočnostiach k podnetu 6Ps/5/2022“, v ktorom o.i. uviedla, že jej duševná porucha je obmedzená len na pocity sledovania a nie je nijako narušená integrita jej osobnosti, všetky povinnosti voči domácnosti a hospodárenie si plní samostatne, s výnimkou občasného nakupovania s osobnou účasťou v predajniach. Úradné veci si vybavuje elektronicky. Jej porucha je charakteru trvalejšieho, vzhľadom k tomu, že jej nebol doručený doklad na začatie a ani skončenie sledovania. Akonáhle jej tento doklad doručený bude, porucha sa odstráni. Pozbavenie alebo obmedzenie spôsobilosti na právne úkony je závažným zásahom do práv a slobôd človeka, predstavuje krajný prostriedok ochrany jednotlivca, a preto žiada, aby konanie o spôsobilosti vo vzťahu k jej osobe bolo zastavené, resp. odmietnuté, ku ktorému podaniu priložila lekárske správy týkajúce sa jej osoby, výťažky zo stránky spoločnosti Lunys o realizovaných nákupoch v dňoch 02.06.2021, 18.10.2021, 31.01.2022 a 15.07.2022, ako aj vyplnené tlačivo - žiadosť o pomoc v hmotnej núdzi a napokon potvrdenie uskutočnenia prevodu na sumu 2,26 Eur ako dane z nehnuteľností príkazcom A. B. (č.l. 25 až 31 spisu).

4. V odsekoch 5., 8., 9., 10., 13., 17., 24., 25. odôvodnenia napadnutého rozsudku okresný súd popísal obsah ďalších podaní doručených mu p. A. B. a podania doručeného prostredníctvom Okresnej prokuratúry Dolný Kubín.

5. V odseku 6. odôvodnenia napadnutého rozsudku okresný súd uviedol, že v nadväznosti na obsah podania A. B. doručeného mu dňa 23.08.2022 (odsek 5. odôvodnenia) do spisu pripojil zo stránky ÚGKK SR výpis z listu vlastníctva č. XX, z ktorého vyplývalo, že A. B. je spoluvlastníčkou rodinného domu súp. č. XX nachádzajúceho sa na pozemku parc. č. 103 v obci a k.ú. C. v podiele 1- ina z celku. Rovnaký podiel má aj jej matka I. B., nar. XX.XX.XXXX, jej sestra I. B., nar. XX.XX.XXXX a jej synovec A. K. F.. Okrem tohto rodinného domu je A. B. zároveň spoluvlastníčkou nehnuteľností zapísaných na LV č. XXX, XXX, XXXX, XXXX, XXXX, XXXX, XXXX, XXXX, XXXX L. XXXX, všetky pre obec a k.ú. C. (č.l. 54, 55 spisu) .

6. Okresný súd v odseku 7. odôvodnenia napadnutého rozsudku poukázal na to, že uznesením č.k. 6Ps/5/2022-59 zo dňa 09.09.2022 začal voči A. B. konanie o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 26.10.2022.

7. V odseku 12. odôvodnenia napadnutého rozsudku okresný súd uviedol, že dňa 26.09.2022 mu bol doručený návrh D. E. F., G., aby bol účastníkom tohto konania z dôvodu, že medzi A. B. a firmou Aramis VP s.r.o. je uzatvorená zmluva o pracovnej činnosti a táto bola uzatvorená aj v minulých rokoch, okrem toho A. B., ako aj pomery v rodine, dobre pozná.

8. Okresný súd v odseku 14. odôvodnenia napadnutého rozsudku uviedol, že vzhľadom na obsah podaní do spisu pripojil lustráciu zo Sociálnej poisťovne na A. B., z ktorej zistil, že na základe dohody o pracovnej činnosti pracovala pre spoločnosť Aramis VP, s.r.o. v období od 20.12.2018 do 19.12.2019, taktiež od 27.12.2019 do 26.12.2020, od 01.10.2020 do 30.09.2021 a od 27.12.2020 do trvá (č.l. 100-101 spisu).

9. V odseku 15. odôvodnenia napadnutého rozsudku okresný súd poukázal na podanie doručené mu dňa 19.10.2022 D. E. F., G. a A. B. označené ako „Záväzné vyhlásenie“, v ktorom je uvedené, že A. B. sa ospravedlňuje za podanie z 26.05.2022 a e-mail z 17.06.2022, ktorý poslala na Okresnú prokuratúru Dolný Kubín a z ktorých táto vychádzala pri podaní podnetu na začatie konania podľa § 231 CMP. Zároveň ako účastníčka konania ďalej vyhlasuje, že sa zdrží akýchkoľvek podaní, ktoré by mohli byť chápané ako obťažovanie štátnych orgánov.

10. Okresný súd v odseku 16. odôvodnenia uviedol, že uznesením č.k. 6Ps/5/2022-110 zo dňa 26.10.2022, právoplatným dňa 26.10.2022 ustanovil pre A. B. v tomto konaní procesného opatrovníka v osobe D. E. F., G., ktorý dňa 07.11.2022 doručil hodnotenie A. B..

11. V ďalšej časti odôvodnenia, a to v odsekoch 18. – 21., okresný súd poukázal na svoj procesný postup, a to nariadené pojednávanie na deň 22.11.2022, na ktoré sa A. B., nedostavila, keď predvolanie naň prevzala dňa 26.10.2022. Cca 20 minút pred začatím pojednávania doručila okresnému súdu videozáznam, ktorý prehral. Súd jej predtým oznámil, že ak sa nedostaví na pojednávanie pre svoj zdravotný stav (ktorú skutočnosť akceptuje), bude ju musieť vypočuť/vzhladnúť v mieste jej bydliska. Na pojednávanie okresný súd ako svedkyňu predvolal matku A. B., I. B., ktorá uviedla, že sa chce stať účastníčkou toho konania, na čo ju uznesením vyhláseným v úvode pojednávania do konania pribral, na výsluch procesného opatrovníka, účastníčky konania I. B..

12. V odseku 22. odôvodnenia napadnutého rozsudku uviedol, že po skončení pojednávania bol vykonaný výsluch A. B. v mieste jej bydliska, ktorá na otázky súdu uviedla, že býva (na prízemí rodinného domu) sama. Na poschodí sú nájomníci, ktorí sú v pohode. Nechce veľa hovoriť, aby si to nepokazila. Býva zdravá, nechodíeva k žiadnemu lekárovi. Neberie žiadne lieky. Bola vydatá. Deti nemali. Rozviedli sa kvôli tomu sledovaniu. Robí pre spoločnosť D. F.. Vybavila si dávky v hmotnej núdzi. O všetko sa stará sama. Celé to vzniklo z toho, že potrebovala doklad o tom, že je sledovaná a nevedela, odkiaľ to má pýtať. Oslovovala rôzne úrady. Prokurátor má byť posledná inštancia. Na psychiatriu už nechodí, prestala. Mala predpísané neuroleptiká na schizofréniu, ale tu ona nemá.

13. Po výsluchu A. B. okresný súd uznesením č.k. 6Ps/5/2022-141 zo dňa 19.12.2022, ustanovil znalkyňu z odboru zdravotníctvo a farmácia - odvetvie psychiatria na podanie znaleckého posudku, v ktorom bude posúdený duševný stav A. B. v tom zmysle, či táto trpí nejakou duševnou chorobou, resp. poruchou alebo duševným postihnutím a či táto/toto má trvalý charakter, ako aj, aký to má vplyv na život, resp. úkony (podrobnejšie viď výrok uznesenia na čl. 141 spisu).

14. V odsekoch 26. a 27. odôvodnenia napadnutého rozsudku okresný súd uviedol záver znalkyňou doručeného Znaleckého posudku 24.05.2023, ktorá konštatovala, že A. B. trpí závažným endogénnym duševným ochorením v užšom slova zmysle, t.j. psychózou, v.s. sa jedná o paranoidnú schizofréniu dlhodobo neliečenú, bez náhľadu, už i so známkami chronicity. Pri tejto duševnej poruche je A. B. schopná rozhodovať o niektorých osobných záležitostiach, ako napríklad stravovanie, dodržiavanie hygieny, obliekanie, rozhodovanie o záujmovej činnosti, starostlivosti o svoje osobné veci, o domácnosť, ale nie je schopná s uvedením si následkov svojho konania vybavovať si svoje osobné záležitosti s úradmi, záležitosti týkajúce sa jej zdravotnej starostlivosti, nie je schopná rozhodovať o potrebe jej umiestnenia v zdravotníckom alebo sociálnom zariadení, ani o udelení súhlasu s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, nie je spôsobilá rozhodovania o veciach majetkového charakteru, najmä vykonávania správy vlastníctva nehnuteľností a hnuiteľných vecí, nie je schopná s uvedením si následkov svojho konania uzatvárať zmluvy, predmetom ktorých je prevod (predaj, darovanie a podobne) majetku, resp. nadobúdania majetku do jej vlastníctva, nie je schopná hospodáriť s finančnými prostriedkami a majetkom nad rámec určeného vreckového (znalec doporučuje sumu 200,- Eur mesačne), nie je schopná preberania dôchodku, nákupov a podobne. Zároveň znalkyňa skonštatovala, že systematická, pravidelná a dlhodobá psychiatrická liečba by mohla viesť aspoň k parciálnemu zlepšeniu stavu posudzovanej, minimálne k zmierneniu emočnej naliehavosti jej bludných presvedčení. V prípade neliečenia zistenej duševnej poruchy sa jej príznaky budú prehlbovať.

15. Okresný súd v odseku 28. odôvodnenia uviedol vyjadrenie procesného opatrovníka k znaleckému posudku, ktorý v podstate uviedol to, že v návrhu na obmedzenie svojprávnosti prokurátor neuvádza dôvod, takže situácia vyzerá tak, že chce potrestať obmedzením spôsobilosti postihnutú A. B. za to, že písala obťažujúce e-mail. V znaleckom posudku znalkyňa nezistila u pani A. B. žiadne pochybenia pri správe svojich financií a svojho majetku. Pani A. B. je pri správe svojich financií a majetku veľmi zodpovedná. Súdna znalkyňa však zistila zdravotné postihnutie, na základe ktorého u pani A. B. navrhla obmedzenie svojprávnosti pri nakladaní so svojimi financiami a pri správe svojho majetku. Súdna znalkyňa navrhuje obmedzenie spôsobilosti na základe zdravotného postihnutia, čo je v rozpore s Článkom 12 Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím, s Nálezom ústavného súdu č.k.

I. ÚS 313/2012-52 a aj s názorom Európskeho súdu pre ľudské práva. Posudok je protiprávny Pani A. B. pristupuje zodpovedne k správe svojich financií a svojho majetku.

16. V odsekoch 29. a 30. odôvodnenia napadnutého rozsudku okresný súd uviedol vyjadrenie p. A. B. k znaleckému posudku, ktorá konkrétnym a zrozumiteľným spôsobom svoje prípadné námietky voči obsahu a záverom posudku znalkyne nevzniesla a vyjadrenie účastníčky konania I. B., ktorá uviedla, že jej dcéra je samostatná vo všetkom, čo život prinesie, dokáže hospodáriť s minimom finančných prostriedkov, nakupuje si cez internet, stará sa o svoju domácnosť, nepotrebuje nijakú pomoc, od malička bola múdra a šikovná, aj jej pomáha.

17. V odseku 31. odôvodnenia napadnutého rozsudku okresný súd poukázal na to, že po doručení znaleckého posudku A. B. začala okresnému súdu minimálne niekoľkokrát do týždňa doručovať podania a vyjadrenia, ktoré neobsahovali také skutočnosti, ktoré by vyžadovali zo strany súdu konať nejakým konkrétnym, zákonom predpísaným, spôsobom.

18. V odsekoch 32. a 33. odôvodnenia napadnutého rozsudku okresný súd uviedol, že po doručení znaleckého posudku zisťoval osobu, ktorá by pre prípad obmedzenia A. B. na niektoré právne úkony, mohla tejto vykonávať funkciu tzv. celoživotného opatrovníka, pričom súdom oslovená sestra A. B., ani syn tejto sestry s ustanovením do tejto funkcie nesúhlasili, z ktorého dôvodu na pojednávanie, ktoré sa uskutočnilo dňa 26.10.2023, predvolal Obec C., ktorej je A. B. obyvateľkou.

19. V odseku 34. odôvodnenia napadnutého rozsudku okresný súd poukázal na v deň pojednávania, pred jeho začatím, doručené podanie komisárky pre osoby so zdravotným postihnutím JUDr. Zuzany Stavrovskej, ktorá o.i. uviedla, že rozhodnutie o obmedzení spôsobilosti na právne úkony predstavuje značne neprimeraný zásah do základných práv a slobôd, je najmä v rozpore s právom na súkromný a rodinný život podľa Článku 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“), v rozpore so zákazom diskriminácie podľa Článku 14 Dohovoru a v rozpore s právom na rovnosť pred zákonom podľa čl. 12 Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím. V prípade obmedzenia spôsobilosti na právne úkony pani A. B. poukázala na možné analogické použitie právneho názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v rozsudku sp.zn. 5Cdo/39/2022 zo dňa 28. júla 2022 a záveru vyjadreného v Náleze Ústavného súdu SR sp.zn. I. ÚS 313/2012 z 28.11.2012, sp.zn. I. ÚS 313/2012. Ďalej poukázala na výpoveď procesného opatrovníka, matky A. B., ako aj výpoveď pani A. B., z ktorých jednoznačne vyplýva, že A. B. hospodári s finančnými prostriedkami samostatne, šetrne, nemá dlhy a hoci jej príjem je v súčasnosti nízky (nedosahuje ani sumu 200 Eur), vie si zväziť, na čo finančné prostriedky využije a všetky svoje záležitosti si uhrádza sama a riadne. Pod vplyvom svojej choroby sa nechová nezodpovedne ani k svojmu majetku, ani k financiám, uvedomuje si hodnotu peňazí a majetku, a jej úsudok v tomto smere nie je vplyvom psychickej choroby zmenený. V tomto smere znalecký posudok neobsahuje skutočnosti, ktoré by preukazovali príčinnú súvislosť medzi psychickej chorobou pani A. B. a ohrozením jej finančných a majetkových pomerov v dôsledku tejto psychickej choroby. Napriek tomu, že znalecký posudok je z medicínskeho hľadiska zrejme správny a úrad ho nespochybňuje, je úlohou súdu, aby zhodnotil tento znalecký posudok samostatne a zároveň aj vo vzájomnej súvislosti s ostatnými dôkazmi, t.j. výpoveďami osôb blízkych pani A. B.. Považovala za nenáležité, aby A. B. bola obmedzená jej možnosť nakladať s finančnými prostriedkami a majetkom nad sumu 200,- Eur, ako aj uzatvárať zmluvy, ktorých predmetom je prevod, resp. nadobúdanie majetku, keďže nebolo preukázané, že by svojím správaním v minulosti či súčasnosti ohrozovala svoje majetkové pomery. Z výpovede procesného opatrovníka, matky A. B., ako aj z výpovede pani A. B. vyplýva, že pani A. B. je schopná samostatne vybavovať svoje náležitosti v úradnom styku, je schopná porozumieť obsahu jednotlivých úkonov vo vzťahu k štátnym orgánom a inštitúciám, súdom, prokuratúre, orgánom miestnej štátnej správy s uvedením si následkov týchto konaní. V konaní pani A. B. sa však objavuje „kverulantné“ konanie, kedy pod vplyvom svojej psychickej poruchy podáva podnety na rôzne štátne orgány, políciu, prokuratúru a pod. V tejto súvislosti opätovne poukázala na záver v rozsudku NS SR sp.zn. 5Cdo/39/2022, rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Salontaji-Drobnjak proti Srbsku, č. 36500/05, rozsudok z 13.10.2009. Na základe výpovedí osôb blízkych pani A. B. mala za zrejmé, že jediným dôvodom obmedzenia spôsobilosti na právne úkony v tomto smere je práve kverulantské správanie pani A. B., t.j. z pohľadu týchto orgánov „obťažovanie.“ Apelovala, aby súd vzal pri rozhodovaní do úvahy judikatúru. Súhlasila s odporúčaním súdnej znalkyne, aby sa pani A. B. podrobila systematickej liečbe, avšak z dôvodu, aby sa jej uľavilo, aby sa cítila lepšie a mohla možno plnohodnotnejšie žiť, pričom nepovažovala za namieste nútiť A. B. k liečbe, resp. k umiestneniu

v zariadení, pokiaľ to sama chceť nebude. Nemala za preukázané, že by pani A. B. pod vplyvom svojej choroby ohrozovala seba, svoje záležitosti, resp. svoje okolie. Pokiaľ by došlo k ohrozeniu života alebo zdravia pani A. B., existuje zákonná možnosť prevziať osobu do zdravotníckeho zariadenia aj bez jej súhlasu. V tomto prípade by o zákonnosti tohto postupu rozhodoval súd a tento prípad by bolo možné považovať za miernejší spôsob dosiahnutia sledovaného účelu ako „preventívne“ pozbavenie spôsobilosti na právne úkony. Okrem existencie psychickej poruchy nepovažovala za preukázanú inú skutočnosť, ktorá by odôvodňovala obmedzenie spôsobilosti na právne úkony v tejto oblasti, t.j. pani A. B. pod vplyvom svojej choroby neohrozuje seba ani svoje okolie, ani spravovanie svojich záležitostí. Na základe zhodnotenia všetkých preukázaných, ako aj nepreukázaných skutočností odporučila, aby bola spôsobilosť pani A. B. zachovaná v plnom rozsahu. V prípade obmedzenia spôsobilosti na právne úkony pani A. B. uviedla, že sú pripravení využiť všetky svoje zákonné možnosti na ochranu práv pani A. B..

20. V odsekoch 35. - 39. odôvodnenia rozsudku okresný súd popísal, že na pojednávaniach vykonal dokazovanie listinami, zisťoval skutočnosti týkajúce sa A. B., pokiaľ ide o jej kontakt s Obcou C., jej starostkou a úradom, uviedol výpoveď znalkyne, vyjadrenie starostky Obce C., poverenej zamestnankyne Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím, vyjadrenie okresného prokurátora.

21. Na základe vykonaného dokazovania a za aplikácie § 10 ods. 1 až 3 Občianskeho zákonníka okresný súd dospel k záveru, že je na mieste spôsobilosť A. B. na niektoré právne úkony obmedziť.

22. Okresný súd uviedol, že znaleckým dokazovaním bolo zistené, že A. B. trpí závažným duševným ochorením, paranoidnou schizofréniou už so známkami chronicity. Zdôraznil, že otázka existencie duševného ochorenia fyzickej osoby je otázka odborná, ktorú si nemôže posúdiť sám, ale je potrebné, aby ju posúdil na to určený odborník, v tomto prípade psychiater. Rovnako to platí aj vo vzťahu k posúdeniu otázky, aký vplyv má zistené duševné ochorenie na schopnosť posudzovanej osoby robiť riadne právne úkony, pretože ako správne uvádzal procesný opatrovník (ako aj komisárka pre osoby so zdravotným postihnutím), len samotná duševná porucha nie je dôvodom na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony. Musí ísť o duševnú poruchu, ktorá nie je prechodná a ktorej následkom je, že daná osoba nie je schopná robiť buď žiadne alebo niektoré právne úkony. Znalčka dospela k záveru, že duševná porucha A. B. má na ňu taký vplyv, že nie je schopná rozhodovať o niektorých záležitostiach, teda robiť niektoré právne úkony. Ako znalčka uviedla vo svojej výpovedi, A. B. nie je schopná rozhodovať o žiadnej svojej zdravotnej starostlivosti, nielen psychiatrickej, jej vystupovanie pred úradmi je ovplyvňované jej psychopatológiou, ktorá vyplýva z jej duševnej poruchy. A. B. trpí paranoidnými bludnými obsahmi, svoju chorobu nevníma. Duševná porucha u nej spôsobuje zlyhávanie jej kontaktu s realitou. Má narušenú štruktúru myslenia, s takouto poruchou nemôže trvalo pracovať, na takúto diagnózu sa priznáva invalidný dôchodok.

23. Vychádzajúc z takýchto odborných zistení, podľa názoru okresného súdu nebolo možné prijať akékoľvek iné opatrenia, ktorými by sa predišlo zásahu do spôsobilosti A. B. na právne úkony, keď napríklad ukladanie pokút, či vyvodenie priestupkovej zodpovednosti v súvislosti s početnými podaniami (ktoré podávala aj v tomto konaní) by bolo v prípade posudzovanej úplne nevhodné, resp. vzhľadom na zistené duševné ochorenie nemožné. K návrhu procesného opatrovníka, aby táto absolvovala ambulantnú psychiatrickú liečbu a tiež, že by dohovormi mohlo byť dosiahnuté, aby prestala písať podania, okresný súd uviedol, že, pokiaľ ide o liečbu, tým, že menovaná svoju chorobu nevníma, je v zásade nemožné, aby takúto liečbu absolvovala z vlastnej vôle, resp. na základe vlastného rozhodnutia. Ak by sa takto rozhodla, mohla tak urobiť kedykoľvek počas tohto konania, ktoré sa začalo pred viac ako 14 mesiacmi. Ako uviedla znalčka liečba by mohla jej stav aspoň parciálne zlepšiť, čo by mohlo mať vplyv na rozsah obmedzenia spôsobilosti na právne úkony (v zmysle zúženia tohto rozsahu). Pokiaľ išlo o to, že by procesný opatrovník, prípadne aj niekto iný A. B. dohovoriť, aby nepísala podania, ktoré napokon iniciovali toto konanie, k tomu okresný súd uviedol, že v úvode tohto konania A. B. v spoločnom podaní s procesným opatrovníkom prehlásila, že už nebude podávať také podania, aké doručila Okresnej prokuratúre Dolný Kubín, avšak podávala ich naďalej. Čo bolo ale podstatné, to bolo podľa okresného súdu to, že zmyslom tohto konania nie je zabrániť A. B. podávať podania na rôzne inštitúcie. Týmto konaním sa sleduje jej ochrana. Pokiaľ totiž, zjednodušene povedané, jej myslenie ovplyvňujú bludné presvedčenia a chýba v ňom spojenie s realitou, jej právne úkony nemôžu dosahovať potrebnú kvalitu, ale najmä ani o právnych úkonoch ako takých hovoriť nemožno, pretože predpokladom každého platného právneho úkonu je slobodná, ničím (teda ani ochorením) nenarušená vôľa jednotlivca.

Ak sa okresný súd zmieňoval o ochrannej funkcii rozhodnutia o obmedzení spôsobilosti na právne úkony, tak táto spočíva predovšetkým v tom, že v danom prípade sa liečbou dajú zmierniť niektoré prejavy ochorenia ako je emočná naliehavosť bludných presvedčení. V takomto prípade sa tak môže zlepšiť kvalita života A. B. v zmysle jej subjektívnych pocitov. Nebude žiť v takom veľkom strachu, ako je tomu aj teraz a ktorý okresný súd jednoznačne vnímal pri jej výsluchu (čo sa prejavilo napríklad i tým, že počas výsluchu mala vo vnútri miestnosti prikrývku hlavy a na tvári rúško). K tomu, aby sa jej stav, v zmysle jej subjektívneho prežívania zlepšil, je potrebná liečba, ktorá u nej dlhodobo neprebíha pre jej nespôsobnosť, ktorá môže logicky spôsobovať to, čo uviedla znalkyňa, a to, že svoju chorobu nevníma. Liečba je pritom potrebná aj z dôvodu, že (ako uviedla znalkyňa) v prípade neliečenia zistenej duševnej poruchy sa jej príznaky budú prehlbovať.

24. Za daných okolností bolo podľa okresného súdu zrejmé, že je potrebné, aby o svojej liečbe nerozhodovala sama, čo platí aj vo vzťahu k prípadne iným ochoreniam, vrátane bežných, pretože bludné presvedčenia, aj podľa laického názoru, môžu nepochybne brániť v podrobení sa potrebnej liečbe, operácie, či iného zákroku, keď súhlas pacienta sa nevyžaduje len v akútnych prípadoch. Vychádzajúc z týchto skutočností okresný súd obmedzil spôsobilosť A. B. na právne úkony týkajúce sa rozhodovania o jej akejkoľvek zdravotnej starostlivosti, vrátane rozhodovania o jej umiestnení v zdravotníckom, prípadne aj sociálnom zariadení.

25. Súčasne okresný súd rozhodol o obmedzení jej spôsobilosti na právne úkony v styku so štátnymi orgánmi, orgánmi verejnej správy a samosprávy, pretože ako vyplývalo aj z priebehu konania, A. B. je schopná byť s nimi v kontakte len písomne, čo nie je často postačujúce, napríklad v prípade potreby jej výsluchu, prípadne účasti na rôznych, napríklad vyšetrovacích úkonoch a podobne. Súčasne jej písomné podania sú nezrozumiteľné, bez potrebného racionálneho obsahu, takže nimi nemožno dosiahnuť cieľ, na ktoré sú určené. Aj keď procesný opatrovník poukazoval na veľmi dobré pracovné schopnosti A. B. v oblasti účtovníctva a práce s počítačom, faktom je, že to uvádzal najmä vo vzťahu k minulému obdobiu. Toho času žije posudzovaná už len z dávok v hmotnej núdzi. Samotný vysoký intelekt A. B., o ktorom okresný súd nemal pochybnosti, nestačí na to, aby robila riadne právne úkony. Táto skutočnosť jednoznačným a nepochybným spôsobom vyplývala z obsahu jej podaní, ktoré urobila v tomto konaní, najmä v období po vykonaní znaleckého dokazovania.

26. Napokon okresný súd rozhodol o obmedzení spôsobilosti A. B. na právne úkony týkajúce sa nakladania s jej majetkom, pretože každý právny úkon k svojej platnosti potrebuje slobodnú vôľu a konajúca osoba musí byť schopná uvedomiť si jeho následky, čo znalkyňa u A. B. vylúčila. Nič na tom nemohol zmeniť ani fakt, že táto doposiaľ neurobila žiadne také úkony, ktoré by mali na jej majetok ukracujúci účinok, pretože nejde len o to, aby sa jej majetok nezmenšoval, ale aj o to, aby sa prípadne mohol zväčšiť (napríklad výhodným predajom spoluvlastníckych podielov na nehnuteľnostiach alebo zvýšením jej pravidelného príjmu vo forme invalidného dôchodku, o ktorý doteraz nepožiadala). Okresný súd sa však nestotožnil s odporúčaním znalkyne, aby pokiaľ ide o nakladanie s financiami išlo o sumu 200,- Eur mesačne, ktorú vzhľadom na doterajší spôsob nakladania s financiami (ktorý stav je rozhodujúci v čase vyhlásenia rozsudku) považoval za nízku, keďže z vyjadrení jej matky vyplynulo, že jej dcéra A. si doteraz samostatne zakupovala napríklad zariadenie svojej domácnosti. Okresný súd určil túto sumu na 500,- Eur mesačne. Riadiac sa rovnakými úvahami okresný súd obmedzil spôsobilosť A. B. na nakladanie len s tými hnutelnými vecami, ktorých nadobúdacia hodnota presiahla 500,- Eur. Pokiaľ však išlo o nakladanie s nehnuteľným majetkom a záväzky, pre závažnosť právnych úkonov, ktoré s tým súvisia, obmedzil spôsobilosť na tieto právne úkony u A. B. bez akéhokoľvek limitu.

27. Zároveň s obmedzením spôsobilosti na právne úkony, okresný súd s poukazom ustanovenie § 248 ods. 1, 2 CMP ustanovil A. B. opatrovníka v osobe jej matky I. B., pretože to vyhodnotil ako toho času najvhodnejšie. I. B. je jednou z úplného minima osôb, s ktorými prichádza A. B. do kontaktu a napriek novej nedôvere dcéry k matke (na ktorú možno usudzovať najmä z obsahu prvotných podaní A. B.), ide o dôveru predsa len nepochybne vyššiu, ako by to bolo v prípade Obce C., keď A. B. a súčasná starostka obce sa ani nepoznajú. Existenciu pravidelného kontaktu, ktorý umožňuje bydlisko matky a dcéry v rovnakej obci, dôvera a najmä záujem matky o dcéru (a naopak) okresný súd vyhodnotil ako dôvod na to, aby jej vykonávala funkciu opatrovníka, keď súčasne na poslednom pojednávaní bolo zistené, že zdravotný stav I. B. je na to toho času vhodný. Aj keď I. B. a A. B. sú spoluvlastníkmi rovnakej nehnuteľnosti, tento konflikt záujmu nemôže byť na ujmu posudzovanej, pretože akékoľvek

nakladanie s nehnuteľným majetkom opatrovníčkou nie je možné považovať za bežný úkon, a teda podlieha schváleniu súdom (§ 28 Občianskeho zákonníka).

28. O trovách štátu, ktoré vznikli v súvislosti so znaleckým dokazovaním, okresný súd rozhodol podľa § 251 ods. 1 CMP, ktorý stanovuje, že trovy dôkazov platí štát.

29. O trovách konania účastníkov okresný súd rozhodol podľa § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, keď súd nezistil žiaden dôvod, pre ktorý by sa mal pri rozhodovaní o trovách konania v tejto veci od tohto ustanovenia odchyliť.

30. Proti tomuto rozsudku v zákonnej lehote podala odvolanie A. B. (č.l. 729-731 spisu). Uviedla, že dôvodom na preskúmanie jej spôsobilosti na právne úkony súdom mal byť podnet prokurátora, od ktorého žiadala prešetriť dohady o sledovaní jej osoby, ktoré jej priamo či nepriamo ústne potvrdili niektorí ľudia z jej okolia, pričom neuviedli opodstatnenosť jej sledovania. Podnet prokurátora nebol dostatočne vysvetlený, pretože hlavným jeho argumentom bolo podľa priloženej kópie vyšetrovacieho spisu pravdepodobne to, že bola od roku 1990 opakovane hospitalizovaná na psychiatrickom oddelení v Ružomberku a raz v Sučanoch. Prokurátorovi nebolo známe, ako došlo k daným hospitalizáciám a ani to, že majú vo vzťahoch k jej spôsobilosti vlastne banálny a nepodstatný význam. Jej hospitalizácie sa konali nielen na dobrovoľnej báze, ale aj ako náhrada za vyšetrovanie sledovania políciou, nakoľko vo svojej izolovanosti od okolia v rokoch 1990-1998 nemala prístup ani k písaciemu stroju ani k telefónu, ani k právnikom, polícii či súdu a ani akékoľvek relevantné informácie o tom, kto a prečo by ju mohol sledovať. Po rozhovore s matkou sa rozhodla ísť do Sučian, kde podpísala dobrovoľný vstup, pričom o dva týždne bola prepustená na reverz domov, pretože neboli splnené zákonné podmienky k tomu, aby bola hospitalizovaná nedobrovoľne. V ďalších rokoch sa situácia opakovala, približne každé dva roky, napr. keď išla k starej mame alebo sestre a uvidela niečo podozrivé v televízii, začala mame hovoriť, že ju asi predsa len prenasledujú a ona následne vybavila nemocnicu v Ružomberku, že sa to vyrieši, pričom verila, že naozaj iné riešenie neexistuje. Vracala sa na reverz sklamaná z toho, že sa nič nevyriešilo. Z toho by malo pre prokurátora, ako aj pre súd plynúť poučenie v podobe nekompetentnosti zasahovania do vnútorných záležitostí jej osoby, zvlášť po tom, ako svoje podania vzala späť. U znalkyne sedela cca 2 hodiny, odpovedala na banálne životopisné otázky, odpovede uviedla nepresne a zdravotnú dokumentáciu, ktorú požadovala jej nedala, pretože ju nedržala, bola 35 rokov stará a keď sa sťahovala, tak ju spálila. Prakticky nič dôležité v nej nebolo. K objasneniu inkriminovanej diagnózy uviedla, že v priestoroch pivnice, kde bývala, televíziu nemala v držbe, a preto na určitý čas bol pokoj, neskôr si všimla podozrivé správanie, keď išla napr. k zubárovi na nejaký úrad, napr. úrad práce. V susedstve mali podozrivé dvojzmyselné reči a narážky, preto si povedala, že ak nezistila dôvody na sledovanie vo svojom okolí a ani konkrétne okolnosti, jej pocity sa zlepšia, keď sa presťahuje preč a čo možno najďalej. Presťahovala sa do oblasti južného Slovenska. Po presťahovaní však došlo k podobným situáciám aj tam. Na úrade práce sa správali podozrivo, takisto na plavárni, aj keď sa išla opaľovať. Následne sa začala na príslušnom obecnom úrade sťažovať na obecný rozhlas, a to opakovane, na čo starosta reagoval zavolaním polície a sanitky. Táto ju na základe toho, že mala v zdravotnej dokumentácii záznam o dobrovoľnej hospitalizácii na psychiatrii s domnelou diagnózou paranoidná schizofrénia, odviezla najskôr do Trnavskej nemocnice, odkiaľ ju preložili do nemocnice v Pezinku. Čo sa týka Pezinka, išla na reverz domov po tom, ako jej bola stanovená bludová porucha (nie paranoidná schizofrénia), ktorý dôkaz pripojila k odvolaniu, pretože znalkyňa k nemu nemala pravdepodobne prístup. V súvislosti s posudkom MUDr. Kašparovej došlo k dvom procesným chybám, a to jednak, že znalkyňa nedoručila vznesenú námietku zaujatosti súdu a ďalšou, že sudkyňa nedoručila pani znalkyni tzv. príbeh, ktorý požadovala doručiť, aby bola diagnóza na základe pravdivého príbehu miernejšia vzhľadom k tomu, že schizofrénia je postavená výlučne na nesúrodých halucináciách, ktoré nemá, u nej ide len o intrapsychické pocity sledovania, pričom nedávno zistila, z čoho vychádzajú, k čomu jej poslúžili staré videá, výber ktorých poskytla súdu. Súdu napísala, že jej pocity sledovania by mohli teoreticky plynúť aj z dôvodu križenia príbuzenských génov v prvej a tretej línii predkov. Pripojila aj žiadosť o preskúmanie znaleckého posudku znaleckou inštitúciou v Prahe. Výroky súdu, proti ktorým podala odvolanie, sú pre ňu ťažko preskúmateľné. Keďže je známe, že od roku 2016 nie je možné zbavenie spôsobilosti na právne úkony, iba obmedzenie, všetky tri body, ktorými boli obmedzené jej práva, jej pripadajú nadlimitné, a to predovšetkým prvý a tretí bod obmedzenia. Nechať rozhodnúť o jej psychickom a fyzickom stave, či sa má alebo nemá liečiť a ako sa má alebo nemá liečiť, prislúcha snáď zbaveniu spôsobilosti na právne úkony a nie obmedzeniu spôsobilosti na právne úkony. Čo sa týka predaja nehnuteľnosti a ďalších majetkových záležitostí a zmlúv, nemá pocit, že je dôvod jej tieto

práva obmedzovať, pretože v minulosti nepredávala svoje pozemky. Považovala to za obmedzenie. Pokiaľ ide o obmedzenie komunikácie s úradmi, podotkla, že nejaká komunikácia jej musí prejsť len byť ponechaná, a to aspoň komunikácia pomocou formulárov s úradmi, pretože poberá dávky v hmotnej núdzi a každý mesiac posiela tri potvrdenia, ktoré jej mama ako opatrovníčka, nebude schopná na počítači vyplniť, podpísať a poslať. Invalidný dôchodok si z princípu nevybaví, lebo pocity sledovania má vraj aj sestra, ktorá sa ani nelieči a živý ju viac menej matka, s ktorou aj býva. Nemá dôvod hrať sa na chorú ani kvôli invalidnému dôchodku, navyše v jej veku by invalidný dôchodok zodpovedal výške dávky v hmotnej núdzi, a preto nie je potrebné ani účelné si ho vybavovať. Navrhla, aby súd jej spôsobilosť na právne úkony neobmedzoval ani v základnom rozsahu. V minulosti oslovila len niekoľko úradov kvôli sledovaniu, a to len jednorázovo. Návrh na určenie úplnej spôsobilosti na právne úkony dôvodila aj tým, že jej sestra tvrdiac, že nie cez vysielачky v uchu, ale priamo cez program v mozgu ju ovplyvňujú a aj ostatných v okolí a že deti z nemocnice vychádzajú naprogramované, by musela mať tiež ťažkú diagnózu a prípadne byť aj nespôsobilou, tak isto, ako ona. Jej sestra sa ani nelieči, nie je nespôsobilou, dokonca jej súd ponúkol opatrovníctvo. K odvolaniu doložila prepúšťaciu správu z Psychiatrickej nemocnice Philipa Pinela Pezinok (doba hospitalizácie 13.07.2016 do 20.07.2016), e-mailovú žiadosť o preskúmanie znaleckého posudku.

31. Proti tomuto rozsudku v zákonnej lehote podal odvolanie procesný opatrovník D. E. F., G.. Namietal, že pre konanie sp.zn. 6Ps/6/2022 neboli splnené procesné podmienky, pretože dňa 26.05.2022 podala pani A. B. na Okresnú prokuratúru v Dolnom Kubíne problémové, chaotické podanie, uvedomila si však, že toto podanie bolo chybou, a preto sa rozhodla, že takéto podania už podávať nebude a vzala ho späť. Konanie nemalo byť zahájené a ak bolo zahájené a uskutočnené, bolo iba pre procesnú chybu prokurátora, ktorý ignoroval späťvzatie podania pani B.. Ďalej namietal, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho posúdenia veci, ak okresný súd vo svojom rozsudku rozhodol, že pani B. nie je spôsobilá disponovať s finančnými prostriedkami nad sumu 500,- Eur mesačne, nakladať s hnutelným majetkom s nadobúdacou hodnotou nad 500,- Eur/jedna hnutelná vec. Uviedol, že pani A. B. žije celý život v skromných podmienkach, je samostatná. S financiami, ktoré má, dokáže výborne hospodáriť, zaisťuje si správu, hygienické, čistiace potreby, potreby pre bývanie a záhradku. Jej hospodárenie s financiami je na veľmi dobrej úrovni, počas svojho života nikdy nenaletela podvodníkom, nevzala si rizikóvu pôžičku z nebankových subjektov, zbytočne nemíňala svoje peniaze. Z hľadiska hospodárenia a vzťahu k svojmu majetku by mohla byť vzorom pre veľa ľudí bez diagnózy. Okresný súd preto nesprávne stanovil obmedzenie 500,- Eur pre hospodárenie s finančnými prostriedkami a majetkom. Čo sa týka nehnuteľnosti, tak pani A. B. sa o nehnuteľnosti vždy zaujímalá, má podiely vo viacerých parcelách, ktoré chce zjednotiť a založiť ovocný sad. Ovláda prácu s online katastrom nehnuteľností a ďalšími programami, dokáže veľmi rýchlo zistiť informácie o ľubovoľnej nehnuteľnosti na Slovensku a poradiť aj iným. Preto okresný súd nesprávne stanovil obmedzenie pre nakladanie s nehnuteľnosťami. Čo sa týka rozhodnutia, že pani B. nie je spôsobilá konať pred štátnymi orgánmi, orgánmi verejnej správy a samosprávy, tak počas svojho života pani B. vyhovujúcim spôsobom komunikovala s mnohými orgánmi štátnej správy a samosprávy, po ignorovaní späťvzatia svojho podania a začatí konania sp.zn. 6Pc/5/2022 mala pani B. pocit, že štát je voči nej nespravodlivý, čo vyvolalo u nej akútne zhoršenie zdravotného stavu. V tejto situácii podala nejaké chaotické e-maily, príčinou ktorého stavu bol nesprávny a necitlivý postup štátu. Tieto problémové e-maily boli podané iba počas konania a boli smerované iba na súd a prokuratúru v Dolnom Kubíne. Z uvedeného preto rozhodnutie súdu prvej inštancie v tejto časti vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Pokiaľ okresný súd rozhodol, že pani B. nie je spôsobilá rozhodovať o svojej liečbe a o poskytovaní zdravotnej starostlivosti a o svojom umiestnení do zariadenia poskytujúceho zdravotnú alebo sociálnu starostlivosť, procesný opatrovník poukázal na to, že pani B. sa samostatne rozhodla, že sa bude ambulantne liečiť na psychiatrickej ambulancii, a preto ide o rozhodnutie nesprávne. Procesný opatrovník ďalej poukázal na Článok 12 Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím a rozhodnutie Ústavného súdu SR č.k. I. ÚS 313/2012-52.

32. Proti tomuto rozsudku v zákonnej lehote podal odvolanie Úrad komisára pre osoby so zdravotným postihnutím podľa § 365 písm. f), h) CSP, a to e-mailom a podaním doručenom okresnému súdu dňa 24.11.2023 (č.l. 754 - 762 spisu). Podľa Úradu komisára vykonaným dokazovaním nebolo preukázané, že obmedzenie spôsobilosti A. B. je dôvodné. Súd prvej inštancie pri svojom rozhodovaní zohľadnil primárne znalecký posudok, avšak nezohľadnil výpovede osôb blízkych A. B., ktoré žiadnym spôsobom nenasvedčujú tomu, že by svojim doterajším spôsobom života ohrozovala svoje záujmy. Súd prvej inštancie sa žiadnym spôsobom nevysporiadal ani s argumentáciou komisára svedčiacou

proti obmedzeniu spôsobilosti na právne úkony A. B., ktorá vyplývala zo stanoviska zo dňa 24.10.2023 a ani zistenia vyplývajúce z pojednávania konaného dňa 26.10.2023, na ktorom bol vypočutý súdom ustanovený znalec, ktorý vypracoval znalecký posudok. Úrad v stanovisku zo dňa 14.10.2023, ako i na pojednávani konanom dňa 26.10.2023, nespochybnil medicínske závery znalca uvádzané v znaleckom posudku v tom smere, že A. B. trpí duševnou poruchou a ani možnosť, že by sa prípadnou liečbou mohlo A. B. ulaviť od jej pocitov prenasledovania, ktoré vyplývajú z jej duševnej poruchy. Pani A. B. sama existenciu duševnej poruchy priznáva a uvedomuje si ju, avšak zároveň ako vyplýva z jej stanoviska zaslaného súdu prvej inštancie dňa 16.08.2022 uvádza, že „...„Moja duševná porucha je obmedzená len pocity sledovaní...„ Moja porucha je charakteru trvalejšieho vzhľadom k tomu, že mi nebol doručený doklad na začatia ani na skončenie sledovania. Akonáhle mi tento dokladu doručený bude, porucha sa odstráni.“ Pani A. B. sa v minulosti pokúšala liečiť, avšak ako uvádza v niekoľkých svojich podaniach, lieky, ktoré jej boli predpisované, jej nerobili dobre. V dôsledku jej pocitov prenasledovania, ktoré vyplývajú z jej duševnej poruchy, zamerala ďalšie svoje konanie na získanie dôkazu, že sledovaná nie je. Z tohto dôvodu sa v jej ďalšom konaní prejavilo „kverulantské správanie“, kedy sa svojimi podaniami obracala na rôzne štátne orgány a inštitúcie, aby získala dôkaz, že sledovaná nie je, čo by jej v konečnom dôsledku pomohlo uvedomiť si, že jej pocity nie sú reálne a nemusí sa ďalej obávať. Tento dôkaz bol pre ňu dôležitý. Ani jeden z oslovených orgánov a inštitúcií jej však žiadny záver neposkytol, až nakoniec Okresná prokuratúra Dolný Kubín, ktorá zistila existenciu duševnej poruchy A. B., podala podnet na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony. Z dostupnej spisovej dokumentácie nie je vôbec zrejmé, či sa okresná prokuratúra relevantným spôsobom zaoberala tvrdeniami A. B., že je prenasledovaná a odpočúvaná alebo či jej pre posúdenie obsahu podaní stačilo zistenie, že menovaná trpí duševnou poruchou. Úrad uviedol, že duševné ochorenie a „kverulantské správanie“ A. B. boli jediným, pre spoločnosť zrejme nežiadúcim prejavom duševnej poruchy A. B., ktorý mohol a tvoril skutkový základ rozhodnutia súdu prvej inštancie o obmedzení spôsobilosti na právne úkony. Ako vyplýva z výpovede matky A. B., ako aj procesného opatrovníka a jej blízkeho priateľa, táto sa svojim doterajším spôsobom života nijako neprevinila voči svojim záujmom ani záujmom iných, ktoré sa súd prvej inštancie rozhodol chrániť obmedzením A. B. v jej spôsobilosti na právne úkony. A. B. donedávna pracovala, zodpovedne vykonávala účtovnícke činnosti, v spoločnosti i procesného opatrovníka, žije sama, má svoju domácnosť, ktorú riadne spravuje a udržiava, spravuje si všetky svoje záležitosti, a to aj finančné a nie je známe žiadne konanie, ktorým by vplyvom svojej duševnej poruchy tieto ohrozila. Nenakupuje neuvážene hnutelné ani nehnuteľné veci, svoj majetok neukracuje, nemá žiadne dlhy. V dôsledku duševnej poruchy prestala síce pracovať, stiahla sa do ústrania a hoci jej príjem v súčasnosti tvoria len dávky v hmotnej núdzi, vystačí jej. Jej víziou do budúcnosti je predať niektoré pozemky, ktoré jej patria, zaobstarat' si ovocný sad, čím by jednak žila ďalej od ľudí, ktorým nedôveruje a vedela by si zlepšiť svoju finančnú situáciu. Je zrejmé, že koná tak, aby eliminovala podnety vedúce k jej pocitom prenasledovania, aby sa cítila bezpečnejšie. K vyjadreniu znalkyne na pojednávani konanom dňa 26.10.2023 úrad uviedol, že nikto, ani súdny znalec nemá právo hodnotiť spôsob života človeka, ktorý si sám vybral a ktorý nikomu neublíži. Pokiaľ okresný súd v rozhodnutí okrem iného uvádzal množstvo podaní, ktoré A. B. zaslala od začiatku konania, tak z pohľadu úradu tieto podania boli snahou A. B. obhájiť sa v konaní, ktorým má byť zasiahnuté do jej súkromia a ľudskej dôstojnosti. Z týchto podaní a z výpovede procesného opatrovníka je zrejmé, že od začatia konania a obmedzení spôsobilosti na právne úkony A. B. sa prejavené duševné poruchy zintenzívnili. Konanie o obmedzení spôsobilosti na právne úkony pani A. B. zrejme utvrdilo len v tom, že jej pocity prenasledovania sú pravdivé. V tomto stave zintenzívnených pocitov bola napokon aj vyšetrená súdnou znalkyňou. Ďalej poukázal na to, že povinnosťou súdnej znalkyne na pojednávani konanom dňa 26.10.2023 bolo odpovedať aj na otázky súdu a účastníkov konania, v ktorom smere je zápisnica z pojednávania nepresná a neúplná a žiadal odvolací súd, aby si vyžiadal zvukový záznam. Úrad sa súdnej znalkyne dotazoval, z akého dôvodu dospela k záveru, že bude najlepšie obmedziť A. B. v jej spôsobilosti na právne úkony, ak sama duševná porucha na obmedzenie nestačí a z dôkazov, ktoré mal znalec k dispozícii nevyplýva nič, čo by svedčilo pre obmedzenie, na ktorú otázku nevedela znalkyňa adekvátne odpovedať, odpovedala len všeobecnými tvrdeniami o diagnóze paranoidná schizofrénia a potrebuje ju liečiť. Adekvátne nevedela odpovedať ani na otázku, ako dospela k záveru, že A. B. nie je schopná hospodáriť so sumou vyššou ako 200,- Eur. Podľa Úradu úlohou súdneho znalca by malo byť individuálne medicínske posúdenie konkrétneho človeka trpiaceho duševnou poruchou, nie zovšeobecnenie prejavov a možných následkov tej ktorej duševnej choroby. Súdna znalkyňa z jeho pohľadu nevedela adekvátne obhájiť svoj znalecký posudok práve pre jeho všeobecnosť a skúsenosti z doterajšej praxe. Úrad k problematike obmedzenia spôsobilosti na právne úkony uviedol, že rozhodnutie o obmedzení spôsobilosti na právne úkony predstavuje značne neprímeraný zásah do základných práv a slobôd. Je najmä v rozpore s právom na súkromný a rodinný

život podľa Článku 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, v rozpore so zákazom diskriminácie podľa Článku 14 a v rozpore s právom na rovnosť pred zákonom podľa Článku 12 Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím. Poukázal na rozhodnutia ELSP k Článku 8 Dohovoru s tým, že v prípade zásahu do súkromného života jednotlivca – čiže porušenia povinnosti štátu „nezasahovať“ do jeho súkromného života jednotlivca ELSP musí posúdiť, či bol zásah v súlade s požiadavkami Článku 8 ods. 2, konkrétne v súlade so zákonom. Úrad konštatoval, že zásah, ktorým je v tomto prípade obmedzenie spôsobilosti na právne úkony pani A. B., je uskutočnený v zmysle § 10 ods. 2 Občianskeho zákonníka, avšak počas konania o obmedzení spôsobilosti na právne úkony pani A. B. nebolo preukázané, že by nebola schopná robiť právne úkony. Rozhodnutie súdu prvej inštancie z uvedeného dôvodu je rozhodnutím preventívnym a také rozhodnutie nie je prípustné. Ďalej druhou podmienkou, ktorá je uvedená v ods. 2 Článku 8 je, že zásah musí sledovať legitímny cieľ. Vzhľadom na doterajšie konanie a spôsob života A. B. úrad mal za to, že nie je naplnená táto druhá podmienka zásahu. K tretej podmienke, či bol nevyhnutný zásah demokratickej spoločnosti, poukázal na to, že ELSP pri takomto určovaní zvažuje priestor na posúdenie, ktorý je ponechaný štátnym orgánom, ale je povinnosťou štátu preukázať existenciu naliehavej spoločenskej potreby, ktorá stojí za zásahom. Podľa úradu pri rozhodovaní súdu prvej inštancie nebola splnená ani tretia podmienka, nakoľko rozhodnutie nesleduje legitímny cieľ, nie je možné hovoriť ani o primeranosti či naliehavosti zásahu k sledovaniu legitímneho cieľa. Úrad ďalej k povinnosti zachovať dôstojnosť každého ľudského života vrátane slobody rozhodovať sa, poukázal na Nález Ústavného súdu SR sp.zn. I. ÚS 313/2012. Ďalej uviedol, že samotná skutočnosť, že osoba trpí duševnou poruchou, nie je dôvodom na obmedzenie jej spôsobilosti, v ktorej súvislosti poukázal na možnosť analogického použitia právneho názoru Najvyššieho súdu SR vyjadrený v rozsudku sp.zn. 5Cdo/39/2022 zo dňa 28. júla 2022, a to aj interpretácii ust. § 10 Občianskeho zákonníka. Navrhol odvolaním napadnutý rozsudok zrušiť, alternatívne zmeniť a konanie zastaviť.

33. Postupom okresného súdu, a to podaním zo dňa 06.12.2023 (č.l. 764 spisu) bolo odvolanie A. B. zo dňa 17.11.2023 doručené D. E. F., G., I. B., Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím, Okresnej prokuratúre Dolný Kubín s možnosťou sa k nemu v lehote 10 dní písomne vyjadriť (doručenky na č.l. 763 spisu).

34. Podaním zo dňa 06.12.2023 (č.l. 765 spisu) bolo odvolanie procesného opatrovníka zo dňa 23.11.2023 doručené A. B., I. B., Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím, Okresnej prokuratúre Dolný Kubín s možnosťou sa k nemu v lehote 10 dní vyjadriť a podaním zo dňa 06.12.2023 bolo odvolanie Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím doručené A. B., I. B., D. E. F., G., Okresnej prokuratúre Dolný Kubín s možnosťou sa k nemu v lehote 10 dní písomne vyjadriť.

35. K doručeným odvolaniam sa v podaní zo dňa 14.12.2023 písomne vyjadrila Okresná prokuratúra Dolný Kubín, ktorá rozsudok okresného súdu považovala za zákonný a vydaný po riadne vykonanom a vyhodnotenom dokazovaní. Podľa okresnej prokuratúry okresný súd dospel na základe vykonaných dôkazov k správnym skutkovým zisteniam a jeho rozhodnutie nevychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Okresná prokuratúra poukázala na to, že okresný súd rozhodol po tom, ako bol v konaní podaný znalecký posudok znalkyňou z príslušného odboru, ktorú na pojednávaní vypočul a ktorá v celom rozsahu zotrvala na svojich záveroch uvedených v písomnom vyhotovení podaného posudku. Znaleckým dokazovaním bola u A. B. zistená duševná porucha v zmysle § 10 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pričom sa znalkyňa zaoberala jednotlivými zložkami jej súkromného života, pri ktorých ustálil potrebu jej obmedzenia spôsobilosti na právne úkony. Posudok bol súdom vyhodnotený a na základe vykonaného dokazovania súd dospel k záverom vyjadreným vo výroku predmetného rozsudku, ktoré nie sú totožné so závermi znalkyne a zároveň A. B. poskytujú väčšiu možnosť uplatnenia jej práv, a to najmä v majetkovej sfére jej života. Zásah do ostatných zložiek súkromnej sféry A. B. je podložený najmä obsahom jej podaní, ale aj vykonaným dokazovaním, ktoré je opísané v odsekoch 3. až 15., 17. a 25. odôvodnenia rozsudku. Z vykonaného dokazovania boli správne ustálené právne východiská, ktorými sa súd spravoval a ktoré ho viedli k záveru, že obmedzenie spôsobilosti na právne úkony A. B. je dôvodné a súladné s príslušnými ustanoveniami Občianskeho zákonníka a CMP, ktorý ani v spojení s inými predpismi neobsahuje inú právnu úpravu, ktorou by bolo možné reagovať na duševnú poruchu zasahujúcu do bežného života A. B. spôsobom požadovanými odvolateľmi. Za takéto opatrenie nemožno pokladať ani vydanie akéhokoľvek potvrdenia bez právneho základu. K namietaným procesným pochybeniam súdu, resp. prokurátora uviedol, že námietka zaujatosti voči znalkyni nebola podaná ani včas, ani z dôvodov upravených v § 49 ods. 1 CSP a okresný súd konanie vykonal na základe zákonne podaného podnetu, ktorý odôvodňoval v tom čase zistený stav z inej trestnej veci. Späťvzatie

podania A. B. tak, ako ho opisuje v odvolaní jej procesný opatrovník, nemalo na začatie prebiehajúceho konania žiadny vplyv a zároveň z neho pre prokurátora nevyplývala povinnosť označená v jeho odvolaní. Navrhol rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdiť.

36. Postupom okresného súdu, a to podaním zo dňa 19.12.2023 bolo vyjadrenie okresnej prokuratúry doručené A. B., D. E. F., G., Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím s možnosťou sa k nemu v lehote 10 dní písomne vyjadriť (doručenky na č.l. 771 spisu) a podaním zo dňa 19.12.2023 bolo vyjadrenie okresnej prokuratúry doručené pani I. B. (doručenka na č.l.772 spisu) s možnosťou sa k nemu v lehote 10 dní písomne vyjadriť, ktorá možnosť využitá nebola.

37. Následne pani A. B. podaním zo dňa 29.01.2024 uskutočnila podanie, označené dôvody, pre ktoré trvá na doručení „dokladu k sledovaniu mojej osoby vo verejnom záujme“.

38. Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací (§ 34 CSP), prejednal vec na základe včas podaného odvolania oprávnenými osobami postupom bez nariadenia pojednávania podľa ust. § 385 ods. 1 CSP a contrario, keď nebolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie a nevyžadoval si to dôležitý verejný záujem v spojení s ust. § 65, § 66, § 67 a § 68 CMP a rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie podľa § 389 ods. 1 písm. b), c) v spojení v spojení s § 35 a § 36 CMP § 391 ods. 1 CSP. Rozhodnutie bolo prijaté hlasovaním v pomere hlasov 3:0.

39. Krajská prokuratúra Žilina, so sídlom Moyzesova 20, 011 04 Žilina 1 v podaní zo dňa 18.12.2023, doručenom v odvolacom konaní, oznámila, že preberá vstup do konania, ktorý vykonala a doposiaľ realizovala Okresná prokuratúra Dolný Kubín. Na základe tohto podania v súlade s ust. § 13 ods. 1 CMP v spojení so zákonom č. 153/2001 Z.z. o prokuratúre došlo k vstupu Krajskej prokuratúry Žilina do konania v štádiu odvolacieho konania, o ktorom vstupe Krajskej prokuratúry Žilina do konania súd nevydáva žiadne rozhodnutie a uvedené bolo vyjadrené v záhlavovej časti rozsudku krajského súdu.

40. Za rešpektovania ust. § 65, § 66 CMP krajský súd uvádza, že podstatným pre jeho konanie bolo odvolanie osoby o spôsobilosti ktorej sa koná, procesného opatrovníka, úradu komisára proti rozsudku okresného súdu.

41. Základom odvolaní osoby, o ktorej spôsobilosti sa koná, procesného opatrovníka a úradu komisára bol nesúhlas s obmedzením osoby, o ktorej spôsobilosti sa koná, na právne úkony dôvodiac, že rozsudok súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Podľa odvolateľov platí, že nikto nemôže byť liečený proti svojej vôli, nie je zrejmé, aké pohnútky súd prvej inštancie viedli k tomu, že obmedzil nad jeho zákonné kompetencie jej právo rozhodovať o zdravotnej starostlivosti a psychiatrickej liečbe, ak slovenský právny poriadok dostatočne upravuje poskytovanie zdravotnej starostlivosti bez súhlasu pacienta. Ďalej namietali, že záver súdu prvej inštancie týkajúci sa obmedzenia nakladania s finančnými prostriedkami a nakladania s hnutelným majetkom, nakladania s nehnuteľným majetkom, uzatvárania zmlúv majetkov právnej povahy, najmä kúpnych zmlúv, darovacích zmlúv, zmlúv o pôžičke, resp. úvere, zaväzovanie sa k ručeniu, nevychádza zo zisteného skutkového stavu, ak v konaní pred súdom prvej inštancie správanie sa osoby, o ktorej spôsobilosti sa koná, uvedenému nenasvedčuje. Podľa odvolateľov výrok rozsudku súdu prvej inštancie o obmedzení spôsobilosti na právne úkony vo vzťahu ku konaniu pred štátnymi orgánmi, orgánmi verejnej správy a samosprávy nie je správny, nie je v súlade s právom Európskej únie ako i Dohovorom, ako i slovenským právnym poriadkom, pretože duševné ochorenie a „kverulantské správanie“ A. B. je jediným nežiadúcim prejavom jej duševnej poruchy, ktorý sám o sebe nepreukázal hrozbu závažnej ujmy v dôsledku tohto jej právneho jednania.

42. Predmetom odvolacieho konania s poukazom na vyššie uvedené odvolacie dôvody osoby o spôsobilosti osoby ktorej sa koná, procesného opatrovníka, úradu komisára predstavené v ním podaných odvolaniach bolo posúdiť, či preskúmané rozhodnutie trpí skutkovými a právnymi vadami.

43. Podstata námietok odvolateľov vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu okresného súdu spočívala v tvrdeniach, že inštitút pozbavenia alebo obmedzenia spôsobilosti na právne úkony je zásahom do základných práv a slobôd (zásahom do súkromia fyzickej osoby), ktorý musí byť primeraný sledovanému cieľu – týkajúci sa len tých právnych úkonov, u ktorých je podľa objektívneho hľadiska preukázané, že ich daná osoba nie je schopná realizovať, ako aj, či úkony, o ktoré obmedzenie spôsobilosti sa

koná, sú spôsobilé pre túto osobu privodiť závažnú ujmu. Súd musí mať presvedčivé dôkazy, ktoré odôvodňujú opodstatnenosť a primeranosť zásahu v podobe obmedzenia alebo pozbavenia spôsobilosti na konkrétne právne úkony. Presvedčivá argumentácia súdu v prospech takéhoto zásahu musí vyplývať zo zisteného skutkového stavu a z odôvodnenia prijatého rozhodnutia.

44. Odvolací súd po preskúmaní odvolaním napadnutého rozsudku, i celého obsahu spisového materiálu dospel k záveru, že súd prvej inštancie síce vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom na vyhlásenie rozsudku, avšak pri hodnotení dôkazov nezobral do úvahy všetky skutočnosti, ktoré vyšli počas konania najavo a vec tiež nie celkom správne právne posúdil. Nesprávnosť právneho posúdenia spočíva v opomenutí aplikácie Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím, s ktorým Národná rada Slovenskej republiky vyslovila súhlas a rozhodla, že ide o medzinárodnú zmluvu, ktorá má podľa čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky prednosť pred zákonmi a na ktorého zásady bolo preto potrebné prihliadnuť aj pri rozhodovaní v danej veci. Odvolací súd po preskúmaní veci dal odvolateľom za pravdu, že napadnutý rozsudok p. A. B. neprimerane obmedzuje a zasahuje do jej základných osobnostných práv.

45. Podľa Článku 1 veta prvá Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím (ďalej len „Dohovor“) cieľom tohto dohovoru je presadzovať, chrániť a zabezpečovať plné a rovnaké využívanie všetkých ľudských práv a základných slobôd všetkými osobami so zdravotným postihnutím a podporovať úctu k ich prirodzenej dôstojnosti.

46. Podľa Článku 3 Dohovoru tento dohovor sa zakladá na zásadách, ako sú: a) rešpektovanie prirodzenej dôstojnosti, osobnej nezávislosti vrátane slobody voľby a samostatnosti osôb; b) nediskriminácia; c) plné a účinné zapojenie sa a začlenenie do spoločnosti; d) rešpektovanie odlišnosti a prijímanie osôb so zdravotným postihnutím ako súčasťou ľudskej rozmanitosti a prirodzenosti; e) rovnosť príležitostí; f) prístupnosť; g) rovnosť medzi mužmi a ženami; h) rešpektovanie rozvíjajúcich sa schopností detí so zdravotným postihnutím a rešpektovanie práva detí so zdravotným postihnutím na zachovaní vlastnej identity.

47. Podľa Článku 4 veta prvá Dohovoru zmluvné strany sa zaväzujú zabezpečiť a podporovať plné uplatňovanie všetkých ľudských práv a základných slobôd pre všetky osoby so zdravotným postihnutím bez akéhokoľvek diskriminovania na základe zdravotného postihnutia.

48. Podľa Článku 5 ods. 1. Dohovoru zmluvné strany uznávajú, že všetky osoby sú si rovné pred zákonom a podľa zákona a majú nárok na rovnakú ochranu a na rovnaký úžitok zo zákona bez akejkoľvek diskriminácie.

49. Podľa Článku 8 ods. 1. a 2. Dohovoru zmluvné strany sa zaväzujú prijať okamžité, účinné a primerané opatrenia a) na zvýšenie povedomia v celej spoločnosti, a to aj na úrovni rodín, o postavení osôb so zdravotným postihnutím a na podporenie rešpektovania práv a dôstojnosti osôb so zdravotným postihnutím; b) na boj proti stereotypom, predsudkom a škodlivým praktikám vo vzťahu k osobám so zdravotným postihnutím vrátane tých, ktoré sa zakladajú na pohlaví a veku, vo všetkých oblastiach života; c) na podporu povedomia o schopnostiach a prínose osôb so zdravotným postihnutím. Medzi opatrenia prijaté na tento účel patria tieto opatrenia: a) iniciovať a uskutočňovať účinné kampane na zvyšovanie povedomia verejnosti, ktorých cieľom je aa) vychovávať k vnímavosti k právam osôb so zdravotným postihnutím; ab) podporovať pozitívne vnímanie a väčšie spoločenské povedomie vo vzťahu k osobám so zdravotným postihnutím, ac) podporovať uznávanie zručností, predností a schopností osôb so zdravotným postihnutím, ako aj ich prínosu pre pracovisko a pre trh práce; b) presadzovať postoj rešpektovania práv osôb so zdravotným postihnutím na všetkých úrovniach vzdelávacieho systému a u všetkých detí od ich raného veku; c) nabádať všetky prostriedky masovej komunikácie, aby zobrazovali osoby so zdravotným postihnutím spôsobom, ktorý je v súlade s cieľom tohto dohovoru; d) podporovať vzdelávacie programy zamerané na zvyšovanie povedomia vo vzťahu k osobám so zdravotným postihnutím a k právam osôb so zdravotným postihnutím.

50. Podľa Článku 12 ods. 4 Dohovoru zmluvné strany zabezpečia, aby všetky opatrenia týkajúce sa uplatňovania spôsobilosti na právne úkony poskytovali primerané a účinné záruky s cieľom zabrániť zneužitiu v súlade s medzinárodným právom v oblasti ľudských práv. Tieto záruky zabezpečia, aby opatrenia týkajúce sa uplatňovania spôsobilosti na právne úkony rešpektovali práva, vôľu a preferencie

danej osoby, aby zabráňovali konfliktu záujmov a nenáležitému ovplyvňovaniu, aby boli primerané a prispôsobené situácii danej osoby, aby sa uplatňovali čo najkratšie a aby podliehali pravidelnej kontrole zo strany príslušného, nezávislého a nestranného orgánu alebo súdu. Tieto záruky musia byť primerané tomu, do akej miery uvedené opatrenia ovplyvňujú práva a záujmy danej osoby.

51. Podľa Článku 17 Dohovoru každá osoba so zdravotným postihnutím má právo na rešpektovanie svojej fyzickej a duševnej integrity na rovnakom základe s ostatnými.

52. Podľa Článku 19 písm. a) Dohovoru, zmluvné strany uznávajú rovnaké právo všetkých osôb so zdravotným postihnutím žiť v spoločensve s rovnakými možnosťami voľby na rovnoprávnom základe s ostatnými, prijímú účinné a primerané opatrenia, ktoré umožnia plné využívanie tohto práva osobami so zdravotným postihnutím a ich plné začlenenie a zapojenie do spoločnosti a zabezpečia, aby osoby so zdravotným postihnutím mali možnosť zvoliť si miesto pobytu, ako aj to, kde a s kým budú žiť na rovnakom základe s ostatnými a aby neboli nútené žiť v určitom konkrétnom prostredí;

53. Podľa Článku 22 ods. 1. Dohovoru nijaká osoba so zdravotným postihnutím bez ohľadu na miesto jej pobytu alebo na prostredie, v ktorom žije, nesmie byť vystavená svojvoľnému alebo nezákonnému zasahovaniu do súkromia, do rodiny, domova, korešpondencie alebo do iných druhov komunikácie ani nezákonným útokom na jej česť a povesť. Osoby so zdravotným postihnutím majú právo na zákonnú ochranu pred takým zasahovaním alebo takými útokmi.

54. Podľa § 10 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ak fyzická osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, alebo pre nadmerné požívanie alkoholických nápojov alebo omamných prostriedkov či jedov je schopná robiť len niektoré právne úkony, súd obmedzí jej spôsobilosť na právne úkony a rozsah obmedzenia určí v rozhodnutí.

55. V posudzovanej veci okresný súd na základe ním zisteného skutkového stavu dostatočným spôsobom neodôvodnil namietané rozhodnutie, ktorú vadu nebolo možné v odvolacom konaní konvalidovať.

56. K inštitútu obmedzenia spôsobilosti na právne úkony odvolací súd považuje za potrebné zdôrazniť, že jeho zákonná úprava je determinovaná ústavným a medzinárodnoprávnym rozmerom, ktorý je pre rozhodovaciu činnosť všeobecných (vnútroštátnych) súdov podstatným, keďže pri interpretácii ust. § 10 Občianskeho zákonníka je vždy potrebné vziať do úvahy ústavný rozmer zbavovania alebo obmedzovania spôsobilosti na právne úkony, ktorým je predovšetkým rešpektovanie súkromia a ľudskej dôstojnosti fyzickej osoby (človeka). V medziach ústavného významu práv človeka pri ich zbavení alebo obmedzení sa ex constitutione primárne sleduje záujem dotknutého človeka a až následne záujem verejný či tretích osôb. Nie je prípustné, aby v týchto prípadoch došlo k preferovaniu verejného záujmu a záujmu tretích osôb na úkor záujmu dotknutej osoby. K obmedzeniu človeka v spôsobilosti na právne úkony možno pristúpiť až vtedy, ak sa vyčerpali všetky menej represívne prostriedky, opatrenia (napr. trestného, priestupkového či administratívneho práva) alebo, ak sa už iné obmedzenia nedajú použiť (resp. sa stali neúčinnými. Z uvedeného vyplýva, že obmedzenie spôsobilosti na právne úkony prichádza do úvahy až vtedy, ak je použitie iných prostriedkov vylúčené alebo je zjavné, že ich účinnosť nebude mať žiaden dopad na postihnutú osobu. Uvedené platí o to viac, ak sa dotknutá osoba bráni tvrdením, že tu nie sú dôvody pre obmedzenie jej spôsobilosti. Dôvod pre obmedzenie spôsobilosti na právne úkony obстоjí vtedy, ak je z objektívneho hľadiska nepochybné, že ide o prípad, ktorý vylučuje schopnosť uskutočňovať konkrétne právne úkony. Samotné zistenie takéhoto dôvodu na obmedzenie spôsobilosti však nestačí. Ďalším predpokladom je preukázanie skutočnosti, že zistený dôvod vylučuje schopnosť človeka uskutočňovať konkrétne právne úkony. Pri zodpovedaní tejto otázky súd vychádza zo skutkových zistení nielen na základe posudku znalca, ale tiež v súvislosti s ostatnými výsledkami dokazovania. Potrebné je posudzovať schopnosť uskutočňovať právne úkony s prihliadnutím na všetky individuálne pomery osoby, ako aj na sociálnu stránku prostredia, v ktorom existuje. Iba súhrnným vyhodnotením všetkých týchto okolností možno dospieť k záveru, či sú splnené podmienky na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony.

57. Odvolací súd zvýrazňuje to, že konaním o spôsobilosti na právne úkony možno výrazne a závažným spôsobom zasiahnuť do prirodzených práv človeka, v demokratickej spoločnosti sú preto kladené zvýšené požiadavky na súd, aby starostlivo, zodpovedne, precízne a spravodlivo chránil hodnoty,

aké reprezentujú podstatu ľudskej bytosti – jej slobodu. Výkon súdnej činnosti sa musí vyvarovať takým interpretačným a aplikačným postupom, následkom ktorých by mohlo dôjsť k neodôvodnenému obmedzeniu, či dokonca popretiu uvedených práv človeka. Tejto kvalitatívnej požiadavke sa musí podriadiť celé súdne konanie o spôsobilosti k právnym úkonom, pričom v prejednávanej veci takto tomu nebolo.

58. V súvislosti s obmedzením spôsobilosti na právne úkony krajský súd poukazuje na to, že v rozhodnutí okresného súdu, ktorým došlo k zásadnému zásahu do základných práv fyzickej osoby, musí byť nielen jednoznačné vymedzenie právnych úkonov, na uskutočňovanie ktorých je dotknutá osoba obmedzená, ale aj jasne zadaný dôvod (vysvetlený), prečo je predmetný zásah/obmedzenie nevyhnutný/é. Okresný súd takéto jasné vysvetlenie neposkytol a ani dostatočné odpovede na ďalšie podstatné otázky súvisiace práve s aj ním samotným zdôrazňovanou – primárnou ochranou, resp. sledovaním záujmu prioritne dotknutej fyzickej osoby.

59. Krajský súd z doposiaľ vykonaného dokazovania v zhode s okresným súdom považuje za preukázané, že A. B. trpí závažným duševným ochorením. Námietky A. B., procesného opatrovníka, ako aj úradu komisára k spôsobu vypracovania znaleckého posudku MUDr. Kašparovej neboli spôsobilé spochybniť určujúci záver, že A. B. trpí závažným duševným ochorením paranoidnou schizofréniou už so známami chronicity, ktorá ju ovplyvňuje tým, že trpí paranoidnými bludnými obsahmi.

60. Napriek tomu odvolací súd je toho názoru, že tak závažný zásah, akým je obmedzenie spôsobilosti na právne úkony by vyžadoval zo strany znalca dlhšiu komunikáciu s vyšetrovanou osobou, a to práve za situácie, že jej zdravotný stav nie je dôsledne a opakovane v dlhodobom horizonte sledovaný a vyhodnocovaný. Nejde len o samotný akt odborného posúdenia, ale o širší „ľudský kontext“, ktorý v tomto type konaní rozhodne nemôže byť opomínaný.

61. V súvislosti s obmedzením A. B. rozhodovať o svojej liečbe a o poskytnutí zdravotnej starostlivosti a o svojom umiestnení do zariadenia poskytujúceho zdravotnú alebo sociálnu starostlivosť odvolací súd zvyrazňuje to, že v rovine ľudských práv má človek právo odmietnuť zdravotnú starostlivosť, s ktorou nesúhlasí v prípade, ak toto právo vyjadriť sa alebo odmietnuť poskytovanie zdravotnej starostlivosti, je vôľou slobodného človeka. Odvolací súd nepochybuje o chýbajúcom náhľade osoby, o ktorej spôsobilosti je konané, na jej chorobu, ako ani o tom, že duševná porucha ovplyvňuje jej doterajší život, avšak záver okresného súdu v tejto časti je predčasný, bez komplexného poznatku o celkovom zdravotnom stave posudzovanej, teda, ako sa zistená duševná porucha prejavuje aj na jej fyzickom zdravotnom stave a do akej miery ju vo vzťahu k jej zdravotnému stavu ohrozuje/ obmedzuje.

62. Čo sa týka obmedzenia p. A. B. konať pred štátnymi orgánmi, orgánmi verejnej správy a samosprávy krajský súd konštatuje, že v konaní relevantným spôsobom nebolo preukázané, že duševná porucha a v akom rozsahu, má u A. B. vplyv na kvalitu produkovaných podaní (kverulácia) a na ich samotnú kvantitu. Predsa ani prokurátor v podnete na začatie konania neuviedol „množstvo takýchto podaní“, uviedol len jedno podanie a na jeho základe vyvolané trestné konanie, ktoré podanie bolo p. A. B. vzaté späť, bolo vydané uznesenie povereného príslušníka Obvodného oddelenia PZ Dolný Kubín, Okresného riaditeľstva PZ v Dolnom Kubíne, ktorým odmietol vec podozrenia zo spáchania prečinu nebezpečného prenasledovania podľa § 360a ods. 1 písm. c) Trestného zákona. Ak aj v priebehu súdneho konania menovaná uskutočnila množstvo podaní s nezrozumiteľným (nejasným) obsahom, tak bolo zrejmé, že týmito podaniami sa bránila voči začatému konaniu o obmedzenie spôsobilosti na právne úkony. V tejto súvislosti krajský súd dáva do pozornosti, že je povinnosťou štátnych orgánov vyporiadať sa riadnym a zákonným spôsobom s každým (ústnym či písomným) podaním oprávnenej osoby. V prípade nezrozumiteľnosti niektorých podaní zákonná úprava predpokladá spôsob, akým túto odstrániť. Samotná neprehľadnosť, či nie úplná zrozumiteľnosť niektorých podaní teda by nemala byť problémom, ako ani skutočnosť „kverulovania“ či početnosti alebo opakovania podaní, pretože sama o sebe nie je dôvodom na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, keď štátne orgány sú povinné vysporiadať sa i opakovane s podaniami oprávnených osôb. Vo vzťahu k schopnosti pani B. uskutočňovať samostatné podania a konať so súdmi, orgánmi verejnej správy, samosprávy a ďalšími úradmi, je potrebné poukázať i na závery vyjadrené v Nález Ústavného súdu ČR zo dňa 07.12.2005 sp.zn. IV. ÚS 412/2004 so zvyraznením toho, že v konaní pred súdom prvej inštancie nebola tvrdená a ani preukázaná ich „početnosť“ ani to, že v súvislosti s „kveruláčnym“ podaním pani A. B. došlo

vo vzťahu k jej osobe k závažnej ujme a zároveň to, že v prípade tohto jej podania boli využité iné, miernejšie prostriedky nápravy.

63. Okresný súd neposkytol dostatočnú odpoveď v súvislosti so sledovaním záujmu dotknutej fyzickej osoby vo vzťahu k obmedzeniu konať pred orgánmi verejnej správy, samosprávy k disponovaniu s finančnými prostriedkami nad sumu 500,- Eur, nakladaniu hnutelným majetkom s nadobúdacou hodnotou 500,- Eur/1 hnutelná vec ako aj nakladaním s nehnuteľným majetkom, uzatváraním zmlúv majetkoprávnej povahy, najmä kúpnych zmlúv, darovacích zmlúv, zmlúv o pôžičke, resp. úvere, zaväzovaniu sa k ručeniu. Skutkový stav zistený súdom prvej inštancie nepreukázal, že by pani A. B. mala v minulosti a rovnako v čase rozhodovania súdu prvej inštancie určité defekty pri zaisťovaní svojich potrieb pri hospodárení so svojim majetkom, teda také okolnosti, ktoré by mali viesť k záveru, že bez obmedzenia spôsobilosti v tomto rozsahu reálne hrozí pani A. B. závažná ujma. K obmedzeniu spôsobilosti nie je možné pristúpiť ani s odôvodnením, že táto neurobila žiaden úkon, aby sa prípadne jej majetok mohol zväčšiť. Ani za stavu len hypotetickej možnosti, že v budúcnosti sa daný stav pani A. B. môže zhoršiť a hrozila by jej závažná ujma nie je možné pristúpiť k obmedzenia spôsobilosti v takomto rozsahu. Krajský súd dopĺňa, že predsa obmedzenie spôsobilosti na právne úkony obstojí len vtedy, ak je z objektívneho hľadiska nepochybné, že ide o prípad, ktorý vylučuje schopnosť uskutočňovať určité - konkrétne právne úkony. Preto okresný súd bol povinný v konaní o obmedzení spôsobilosti na právne úkony vychádzať nielen z posudku znalca, ale aj tento posudok hodnotiť v súvislosti s ostatnými výsledkami dokazovania, z ktorých nebolo preukázané komplexne a podložené argumentom obmedzenie týkajúce sa právnych úkonov majetkovej povahy. Ani v tejto oblasti záveru okresného súdu nie je možné prisvedčiť, za stavu nepreukázania, že zo strany posudzovanej dochádza či dochádzalo k neuvážanému nakladaniu s majetkom.

64. V súhrne, vzhľadom na uvádzané, sa vec dostala do tej polohy, v ktorej by náprava a pochybenie súdu prvej inštancie vyžadovala takú mieru ingerencie odvolacieho súdu, ktorá by v skutočnosti mala za následok aj nahrádzanie činnosti súdu prvej inštancie (úlohou odvolacích súdov totiž stále je prieskum správnosti rozhodnutí súdov prvej inštancie s prípadným doplnením dokazovania a nie vykonávanie základného dokazovania).

65. Prvoradou úlohou okresného súdu v novom konaní tak následne bude zväziť, či by pani A. B. bez obmedzenia jej spôsobilosti skutočne hrozila závažná ujma alebo stačí v jej záujme prikrčiť k miernejším vo vzťahu k jej osobe a menej obmedzujúcim opatreniam. Zvýrazňuje sa, že obmedzenie spôsobilosti musí byť vždy považované za prostriedok najkrajnejší. Akokoľvek vo veciach obmedzenia spôsobilosti na právne úkony znalecký posudok zohráva významnú úlohu z hľadiska sprostredkovania odborných záverov o zdravotnom (duševnom) stave posudzovanej, nezbavuje to súd povinnosti pri rozhodovaní prihliadať i k ďalším právne významným okolnostiam, pričom všetky tieto uskutočnené skutkové zistenia je treba porovnať i s testom proporcionality, teda s ohľadom na posúdenie, či v tomto prípade a v akom rozsahu je naozaj nevyhnutné obmedzenie spôsobilosti posudzovanej. Zvýrazňuje sa, že nebezpečenstvo, že v prípade neobmedzenej spôsobilosti dôjde k závažnej ujme na strane človeka, musí byť nielen hypotetické. Pri posudzovaní či a do akej miery súd prikrčí k obmedzeniu spôsobilosti, je potrebné dôsledne zväziť, či miera tohto nebezpečenstva a prípadný následok vyváži tak zásadný zásah do práv človeka, akým je obmedzenie spôsobilosti.

V prípade rozhodnutia o obmedzení spôsobilosti A. B. na právne úkony musia byť dotknuté úkony vymedzené dostatočne konkrétne, vrátane vysvetlenia ich obsahu pri zásadných a určujúcich právnych úkonoch, napr. úkonoch nevyhnutných pre liečebné procesy, je potrebné rovnako použiť konkrétne vyjadrenie a zdôvodniť ako zvolené obmedzenia, ak budú nevyhnutné, smerujú k naplneniu cieľa.

66. Povinnosťou súdu prvej inštancie súc pritom viazaný právnym názorom odvolacieho súdu podľa § 391 ods. 2 CSP bude opätovne vec posúdiť, vykonané dokazovanie vyhodnotiť v súlade s ust. § 191 CSP, a to najmä so sústredením sa na sporné otázky, ako aj odvolacie argumenty osoby, o ktorej spôsobilosti sa koná, procesného opatrovníka a úradu komisára, na tieto odpovedať, vec posúdiť z hľadiska všetkých na ňu vzťahujúcich sa zákonných ustanovení a po zväžení všetkých preukázaných okolností daného prípadu, vo veci znova rozhodnúť a rozhodnutie náležite zdôvodniť.

67. Podľa ust. § 391 ods. 2 CSP, ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu.

68. Podľa ust. § 396 ods. 3 CSP, ak odvolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne o náhrade trov súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci.

Poučenie:

Proti tomu uzneseniu odvolanie **n i e j e** prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Podľa ust. § 428 CSP v dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Podľa ust. § 429 ods. 1 CSP dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Podľa ust. § 429 ods. 2 CSP povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.

Podľa ust. § 430 CSP rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania.

Podľa ust. § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Podľa ust. § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

Podľa ust. § 421 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Podľa ust. § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne

posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

Podľa ust. § 433 CSP dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom.

Podľa ust. § 434 CSP dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania.

Podľa ust. § 435 CSP v dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania.